

על הדרך

ו"ל עוד קו' הפנוי ושאר האחראונים וככ"ל. דהנה באחרוניים הסתפקו אי ח"ש הכוונה ג"כ כל שהוא או רק חצי ממש, ובabanינו נור או"ח סי' שע"ז בהג"ה כתב לישב שיטת הרמב"ם ריש ה' חמץ ומצה ביסוד זה דבעי קרא לכל שהוא דבכל התורה להרמב"ם רק ח"ש ממש, אך כבר תפסו הרבה באחרוניים עד האבן"ן דברmb"ם ה' מאכלות אסורות מפורש דכ"ש אסור וצ"ע. ומש"כ באבן"ן דכ"ה שיטת רשי" בעבור'ז דח"ש ריק ח"ש ממש, ע' ברשי"י יומא ע"ב ע"ב ד"ה לחזי שעור וכור' וצ"ע, ואפשר יהוכ"פ שאני ע' תש"ו כתב סופר או"ח סי' קט"ז ואcum"ל, ובאמת ככ"ב ב מהר"ם חלאוה עמ"ס פסחים מג. ועם ש"כ בגור אר"י יהודה בדבריו, וא"כ א"ש אי ס"ל דוקא ח"ש. אי כב"ש חמץ ח"ש הוא חזי מכותבת, ולב"ה ח"ש הוא חזי מכוזית ודוחק היטב. וועויל' דבמושב זקנים לבעלי התוס' (הנד"מ בלונדון) בפרט בא כתוב לחדר ששם ראשון אחד דבחזי שעור בחמצן יש מלכות ע"ש. ולפי"ז שפיר הנפ"מ וככ"ל ודוחק היטב בס"ד. וכך במלוקות זקנים א"ש דברי הרמב"ם הנ"ל בתוי האבן"ן דליך איצטראיך קרא לחמצן כדי שיהי' מלכות וצ"ע לע"ע.

★ ★

עוד י"ל בקשיש האחראונים הנ"ל, דמכאן ראייה לשאגת אריה (סי' פא) דט"ל שבאים של ראייה לא נאמר חזי שיעור אסור מן התורה הוא, משום דחזי לאצטורי, וזה שיקר רק באכילה ולא בראייה ע"ש. ולפי שיטה זו נאמר שיעור כזית במשנתינו לעבור על איסור דראיה דב"י ודוחק.

★ ★

במשנה: לא תאכל וכו'.

וברש"י: בו ביום, בಗמ' מפרש טעמא ע"כ.

כתב הגאון ר' אלעזר פלעקלס ז"ל מפארג בקובץ כרם שלמה (שנה כ"א קו' ז' ע' ייח): דרך מ"ז הגאון נ"ע בספר צל"ח, הא שלא פירוש"י בדברי ב"ש תאכל, בו ביום, עיין עליו. ואמרתי בהיותי שמשתי לפניו בישיבה, ושמעתה רקdock זה. דרש"י רצה לפרש לא תאכל בו ביום, אבל לאחר מותר, והוי דשליל"מ ואפי' באלו לא בטל, והוי ב"ה כולה לחומרא, שלא אמר לא תאכל לעולם הוי דשליל"מ ובטיל ברוב, ונפקא גם מב"ה קולא אם נתערכה. והני תלת מיili

מהר"י מינץ סי' ט"ז, לפי הבנת קצת האחראונים (עיין שור"ת הל' טריפות סי' מ"א אות ט"ז, ובש' מנחת סולת מצוה צ"ב ד"ה והנה מה), ועיין בס' ילקוט הגרשוני על סדר אותיות א"ב בקונטרס אחרון (דף נ"א טור ב') שהביא כן בשם הגאון בעל יריעות שלמה. ולפי"ז שפיר י"ל דמחולקת ב"ה וב"ש מיררי בגונא דלא הי' מעולם בחתיכת חמץ זו יותר מה שיש בה עצשוין, אז לא שיקר בה דין חזי שיעור אסור מה"ת, ושפיר אכן נפק"מ ביניהם לענין איסור. (ואף דבצפנת פענח שם מבואר דבאיסור התלוי בזמן לא עבי שהיה בו בתחילת שיעור שלם, וא"כ כאן דאיירין בחמצן שהוא איסור התלוי בזמןן, לא שיקר חילוק הנ"ל, אבל הרי הגאון בעל יריעות שלמה הנ"ל, מחלוקת בין לענין חמץ, יעוו"ש).

★ ★

אפשר קצת לישב הקושי הנ"ל לפימש"כ ברשי"י תמורה ד' ע"ב ד"ה לא וכור' - דבכהנים יש מלכות אפי' בלאו הניתק לעשה ע"ש. ולפי"ז י"ל דכאן שפיר נפ"מ במחולקת ב"ש וב"ה גבי מלכות בכשיורו דכהנים וככ"ל. אך יש לעין קצת לפימש"כ ברבונו חנןאל בगמ' פסחים שם דהගירסא האmittית היא: דהוה לאו שאין בו מעשה. וכן הביא באבני נור או"ח סי' שי"ז בשיטת הרמב"ם ע"ש. וי"ל לפי"ז דרך בלאו הניתק לעשה דמצד עצמו חמור, ורק התורה נתנה אפשרות לתקן הלאו ע"י העשה, וכמש"כ רשי"י מכות ד' ע"ב ע"ש. ושפיר י"ל ע"ז פירוש"י דבכהנים כיוון דברי בהו רחמנא מכות יתירות א"כ אין לו האפשרות - הזכות לתקן ע"י העשה את הלאו, אך בלאו שאין בו מעשה דמצד עצמו קיל דאין בו מעשה י"ל דוגם בכהנים אין מלכות. אך לביאור הר"ח א"א לישב כנ"ל ודוחק.

ויש לעין בוגמ' מכות י"ג ע"ב דפרק לר' עקיבא אי הכל לאו שאין בו מעשה נמי. (שייהי: מלכות) ומשני לעשות כתיב, ומקשה אי הכל לאו הניתק לעשה נמי וכור'. ולכארה הוויל לשאול קודם הניתק לעשה, ומוכח לכארה דיותר פשיטה לי' ויתר קשי' לי' שייהי מלכות בלא שא"ב מעשה. וצ"ב דהרי מסברא בלאו הניתק לעשה יש יותר סברא שייהי מלכות מלאו שא"ב מעשה, דקליל מלחמת עצמו, ועפ"י סברא עבי שלא יהיו בו מלכות וצ"ב.

★ ★